

Jeg leder efter en ny måde at tale om handicap på

Lone Barsøe & Rasmus Lind (red.). *Jeg leder efter en ny måde at tale om handicap på* (2023). Samfundslitteratur. 255 sider.



Sofie Buchhave

Cand.mag. i musikterapi. Ansat ved Rosenlund Plejeboliger, Gladsaxe. sobuan@gladsaxe.dk

Jeg leder efter en ny måde at tale om handicap på er en antologi, som gennem teoretiske perspektiver og levede erfaringer undersøger oplevelser omkring det at have et handicap. Antologiens ærinde er, ifølge redaktørerne, at give "en selvstændig og stærk stemme" til mennesker, som lever med et handicap og derigennem tilbyde en ny måde at tale om handicap på, som udfordrer de gængse opfattelser og stereotyper af, hvad et handicap er (s.14). Antologiens titel stammer fra DR-podcasten *Det vi går rundt med* fra 2021, hvor digteren Caspar Eric er gæst og udtaler: "Jeg tror, jeg leder efter en ny måde at tale om handicap på. I hvert fald leder jeg efter en ny måde at forstå mig selv på" (s.14).

Bogens ene redaktør Lone Barsøe, er freelance foredragsholder og forfatter, og har desuden gennem ti år fungeret som højskolelærer og socialrådgiver på Egmont Højskole. Barsøe har, også i kraft af sit eget handicap (AMC, nedsat bevægelighed), været optaget af forståelser af handicap hele sit liv – heriblandt også det samfundsmæssige blik på mennesker med handicap. Rasmus Lind, har en baggrund som bl.a. underviser og foredragsholder.

De levede erfaringer som centrale vidnesbyrd

For redaktørerne er det centralt at inddrage mennesker med handicaps egne stemmer og fortællinger i forståelsen af handicap, da det sætter spot på de samfundsmæssige perspektiver og personlige faktorer, som er en del



af at leve med et handicap. Derfor indeholder første halvdel af antologien otte interviews med mennesker, som hver især lever med et handicap, og som på baggrund af den erfaring har deltaget i den offentlige debat. Interviewpersonerne repræsenterer forskellige generationer, politiske holdninger og normer og deler på hver sin måde ud af deres viden om blandt andet handicapidentitet, normkritik, politisk korrekthed, det uperfektes æstetik og om "Cirkus Fantaspastisk" - handicappolitisk aktivisme i 1980'erne. Interviewpersonerne er Caspar Eric, Sarah Glerup, Mulle Skouboe, Kristian Sverdrup, Ann-Katrine Kviesgaard, Else Wienberg, Jacob Nossell og Susanne Olsen.

Kapitlerne i anden halvdel af antologien er skrevet af forfattere, som har beskæftiget sig indgående med handicapområdet, heriblandt forsker Birgit Kirkebæk, museumsleder Sarah Smed og højskoleforstander Søren Møllgaard Kristensen. Kapitlerne spænder over tekster af teoretisk-,

debatterende- og historisk karakter, heriblandt et fokus på de strukturelle vilkår for mennesker med handicap. Som en rød tråd igennem alle antologiens kapitler er bidragyderne blevet bedt om at inddrage værdierne: *værdighed, myndighed og solidaritet*, som er direkte hentet fra Egmont Højskoles værdigrundlag som baserer sig på samme værdier (s.4).

Jeg vil i den her bogomtale kun referere til et lille udsnit af antologiens kapitler, men vil varmt anbefale at man selv dykker grundigt ned i de mange forskellige fortællinger og betragtninger.

Forfatter og tidligere afspændingspædagog Else Wienberg, fortæller i sit kapitel om kroppens traumer og om oplevelsen af at blive reduceret til en diagnose. Hun har Cerebral Parese, og blev som barn fulgt af overlæge Plum på Ortopædisk Hospital i København. Det var en dybt grænseoverskridende oplevelse for hende, da praksis var, at hun med jævne mellemrum skulle afklædes og derefter gå op og ned ad en trappe foran en stor flok medicinstuderende mænd (s.63). "Hvad mit ben dengang manglede i tyngde, har det i dag i skyld" som hun siger (s.64). Wienberg har sidenhen brugt adskillige år på at bearbejde det overgreb, som hun oplevede, og hun har arbejdet på at adskille den person, hun er, fra det handicap, hun har.

Politiker og tegneserietegner Sarah Glerup fortæller i sit kapitel, hvordan hun forholder sig til handicap som en "kontekstafhængig præmis", hvor menneskets møde med verden er mere definerende end den konkrete diagnose. Deri ligger alle mulige kontekstafhængige forhold så som: *har du et godt netværk? har du en hjælperordning? er du stærk bogligt? og er der trapper der hvor du skal hen?* (s.27).

Handicappolitiske rettigheder

Antologien stiller skarpt på etik, menneskesyn og ikke mindst rettigheder. Man kan læse en analytisk gennemgang af de fire danske handicappolitiske principper, som er *ligebehandling, kompensation, sektoransvarlighed og solidaritet* (Jeppe S. Kerckhoff, s.224). Principperne blev vedtaget som følge af EU's handicapkonvention i 2006 (ratificeret i 2009 i Danmark), og er afgørende i forhold til rettighederne for mennesker med handicap. Konventionen og de fire danske rettigheder forpligter den danske stat på at fjerne de samfundsskabte barrierer, som man kan møde når man har et handicap. I sit kapitel fortæller Susanne Olsen formand i Dansk Handicap Forbund, at principperne skaber et vigtigt grundlag for at

kunne insistere på sine rettigheder, men som ifølge hende ofte ikke bliver overholdt af kommunerne (s.94). I kapitlet "Fra handicappolitik til debiliteringspolitik" analyserer Emil Søbjerg Falster, hvad det gør for børn og unge med handicap, at de skal vurderes og revurderes igen og igen for at kunne modtage og beholde deres hjælperordning; at det bidrager til en følelse af permanent midlertidighed (s.211).

Antologien rækker bagud i historien, som i kapitlet af Sarah Smed, hvor hun sætter fokus på Danmarks forsoreshistorie, og fortæller om de mennesker, som fra starten af det 20.århundrede blev anbragt på institutioner uden for hjemmet, og kategoriseret som de hhv. "værdige" og "uværdige". De "værdige" var bl.a. børn, ældre eller psykisk og fysisk handicappede, som ikke var 'skyldige' i deres livssituation, mens de "uværdige" var de "drikfældige og dovne", som trængte til 'genopdragelse' (s.187).

Antologiens sidste kapitel er et efterskrift af forstander på Egmont Højskole, Søren Møllgaard Kristensen. Han inddrager poesien og sangenes betydning i sin fortælling om den "fælles samklang", som opstår i forbindelse med højskolens daglige aktivitet med morgensang (s.241). Han skriver: "Sangen kan skabe en dyb samklang, og når mennesker er i samklang, klæber de sammen, ikke bare musikalsk, men også åndeligt (...). der er plads til alle stemmer. Det kræver en opmærksomhed mod de andre at opnå den samklang, men det giver en fornemmelse af at samklang og samhørighed altid går forud for 'solidaritet', hvilket i sig selv er forudsætningen for, at vi hænger sammen som samfund" (s.242). Det bliver helt musikterapeutisk i mine øjne, og Kristensens brug af sangtekster fremhæver hans pointe om fællesskabets og samværrets transformerende kraft.

Relevant læsning for musikterapeuter på specialområdet

Antologien henvender sig til fagprofessionelle, der arbejder og beskæftiger sig med mennesker med handicap i det daglige samt studerende. Alle der leder efter en ny måde at tale om handicap på. Vi, som musikterapeuter, kan med fordel kende til rettighederne for mennesker med handicap, og måske kan vi i vores ansættelser på f.eks. specialområdet være med til at sætte skub i en mere nuanceret samtale om og forståelse af handicap.

Jeg vil varmt anbefale bogen til alle der leder efter en ny måde at tale om handicap på.